

تاریخ: ۲۰۲۴/۰۳/۲۸

بخش: تجارت داخلی و خارجی

نویسنده: سیدعظیم حسینی

معلومات پیرامون بندر آقینه در قاموس کبیر افغانستان

بندر آقینه که در ولسوالی اندخوی ولایت فاریاب و در مرز با کشور ترکمنستان موقعیت دارد در سال ۱۳۷۲ به فعالیت

قسمی آغاز نموده و در سال ۱۳۷۹ رسماً افتتاح گردید. آقینه یا آگین بندر که در سرحد با کشور همسایه ترکمنستان در فاصله ۳۵ کیلومتری شهر اندخوی موقعیت دارد یکی از بنادر مهم تجارتی نقل و انتقالات کالاها و تجارتهای کشور با ممالک آسیایی و اروپایی و یکی از منابع عایداتی بشمار میرود. خط فاصل سرحد میان این دو کشور که در سال ۱۸۸۷ میلادی توسط نماینده گان دولت های اتحاد شوروی سابق بریتانیا کبیر و افغانستان تعیین گردیده است با علایم فارقه سیم خاردار و در بعضی نقاط با نصب پایه های کانکریتی مزین با بیرق های دو کشور مشخص گردیده است. اگر در پس منظر تاریخی و چگونگی تجارت از این مسیر در روابط تجارتی میان مردمان کشور های آسیایی و اروپایی آزمان نظری بیافکنیم به وضاحت در مییابیم که مسیر آقینه

امروزی به جاده تجارتی موسوم به راه ابریشم منتهی میشود که محموله ها و کاروان های تجارتی میان کشورهای حوزه

مذکور به گونه بارتر توسط حیوانات از همین مسیر عبور و تبادل گردیده و امور گمرکی آن با ایجاد اداره دولتی بنام کمیساری سرحدی و اعمار دروازه عبوری نزدیک به شهر اندخوی امروزی که بنام دروازه بخارا یاد میگردد صورت می پذیرفت. بندر آقینه به گواهی محققین برغم روابط عنعنوی و سوابق تجارتی که بین روسیه و افغانستان وجود داشت پس از پیروزی انقلاب اکتوبر در روسیه بر روی تجار و مردمان د و طرف مرز مسدود گردید که این امر تا سال های قبل به قوت خود باقی بود. با گذشت حدود یک قرن در سال ۱۳۷۱ بندر آقینه مجدداً با تفاهم حکومت ترکمنستان

باز گشایی گردیده و فعالیت های تجارتی از این مسیر با ایجاد گمرک و آمریت سرحدی و نماینده گی وزارت خارجه آغاز گردید. اموال تجارتی که از طریق این بندر وارد کشور میشود بیشتر اموال ارتزاقی، استهلاکی، تخنیکي، مواد نفتی، ادویه طبی، مفروشات، عراده جات از کشورهای ایران، چین، ترکیه، امارت متحده عربی، آلمان، روسیه، اندونیزیا، مالیزیا، کوریا، جاپان و ترکمنستان وارد میگردد و به همین گونه محصولات زراعتی و حیوانی و قسماً

محصولات و فرآورده های صنعتی کشور از قبیل قالین، پوست قره قل، روده گوسفند، زغر، کنجد، اسفند دانه، شیرین بویه، اوستوق، کشمش، چهارمغز، بادام وغیره اجناس توسط تجار کشور به ممالک ایران، ترکیه، فنلند، روسیه و عربستان صادر میشود که عواید گمرکی چنین فعالیت ها با گذشت هر سال رو به افزایش میباشد.

بندر آقینه در ولایت فاریاب افغانستان واقع شده است. این بندر نام خود را با یک ایستگاه راه آهن در مجاورت خود به اشتراک می گذارد که به عنوان دومین خط ریلی بین افغانستان و کشور همسایه ترکمنستان عمل می کند. خود بندر در منطقه شمالی ولسوالی خان چهارباغ، در فاصله بسیار نزدیک به مرز ترکمنستان قرار دارد. امنیت در اطراف آقینه توسط نیروهای امنیت ملی افغانستان ارائه می شود که شامل نیروهای سرحدی افغانی نیز می شود. هر بازدید کننده یا مسافر بین افغانستان و ترکمنستان باید دارای پاسپورت و ویزای معتبر سفر باشد. شهر اندخوی نیز در فاصله کمتر از ۳۵ کیلومتر (۲۲ مایل) به جنوب غرب آقینه واقع شده است.

فراتر از یک نقطه مرزی، آقینه به عنوان یک مرکز لجستیکی کلیدی برای شمال افغانستان عمل می کند. در موقعیتی استراتژیک بر روی خط راه آهنی قرار دارد که عشق آباد، پایتخت ترکمنستان را به فاریاب، یکی از ولایات بزرگ شمال افغانستان، متصل می سازد.

این موقعیت استراتژیک تجارت بین افغانستان و ترکمنستان و همچنین سایر کشورهایمانند ایران، ترکیه و آذربایجان را تسهیل می کند. این بندر دارای انبارهای متعدد، گمرک و محوطه کانتینری است که قادر به جابجایی حدود ۳۰۰۰ کانتینر در ماه است. آقینه به عنوان یک قطب تجارت، به ویژه برای صادرات محصولات زراعتی مانند میوه های خشک، نقش حیاتی دارد.

با این حال، چالش هایی نیز وجود دارد. نگهداری نامناسب خط راه آهن باعث اختلال در روند حمل و نقل می شود. علاوه بر این، رویه های گمرکی گاه می تواند پیچیده و زمان بر باشد و منجر به افزایش هزینه و تأخیر شود.

با وجود این موانع، بندر آقینه همچنان یک جزء حیاتی از اقتصاد افغانستان و تلاش های مداوم آن برای ارتقای اتصال تجاری باقی می ماند.

آمرین بندر آقین

طی سالهای ۱۳۷۶ - ۱۳۷۷	ملا نظام ، ملا نقیب الله
۱۳۷۷ - ۱۳۸۰	ملا حمیدالله
۱۳۸۰ - ۱۳۸۱	عبدالشهید
۱۳۸۱ - ۱۳۸۹	حبیب الله
	موسی کلیم

پس از سه سال مذاکره، خط آهن ترکمنستان، افغانستان و تاجکستان که قبلاً به نام خط آهن سه جانبه مسمی بود، تحت نام دهلیز بین المللی خط آهن آسیا از سوی روسای جمهور افغانستان و ترکمنستان به صورت رسمی گشایش یافت. مسیر "اتامراد، امام نظر، آقینه، اندخوی، شبرغان، مزار شریف، خلم، کندز، شبرغان، پنج پایان، کلخوزآباد" به طول ۶۳۵ کیلومتر به حیث مسیر اصلی این خط آهن بوده که مطالعات تخنیکی بسیاری از بخشهای آن تکمیل شده است. این خط

آهن نه تنها برای وصل ترانسپورته و ترانزیتی اهمیت دارد، بلکه بالای وصل بازارها و شهرهای هر سه کشور و خدمات اقتصادی عامه نیز تأثیر دارد.

راه آهن آتامراد - افغانستان به دنبال پیشنهاد ترکمنستان و به ابتکار آن کشور توسعه یافت. در این زمینه، رئیس‌جمهور ترکمنستان، قربان قلی بردی‌محمدوف، با بیش خود پیشنهاد ساخت یک خط راه آهن از ترکمنستان به افغانستان را مطرح کرد.

این پروژه در جولای ۲۰۰۸ مورد بحث قرار گرفت و در اوت ۲۰۱۰ توسط مقامات دولت‌های افغانستان و ترکمنستان دوباره مورد بررسی قرار گرفت.

از آنجائیکه افغانستان از توانمندی‌های داخلی برای ساخت راه آهن برخوردار نیست و ترکمنستان موافقت کرد تا مسئولیت بررسی، طراحی و ساخت ۳۶ کیلومتر از مسیر داخل افغانستان را به عنوان یک اهداء به این کشور بپذیرد. یک توافق چارچوبی برای ساخت خط آتامراد - امام‌نظر - آقینه - اندخوی به مدت دوره ای در عشق‌آباد در طی یک سفر رسمی

رئیس‌جمهور افغانستان، حامد کرزی، با رئیس‌جمهور ترکمنستان، قربان قلی بردی‌محمدوف، در ۲۸-۲۹ می ۲۰۱۱ امضاء شد. این توافق در یک توافق دوستی و همکاری بین ترکمنستان و افغانستان به تصویب یکپارچه پارلمان ترکمنستان رسید. تا سال ۲۰۱۲، کارهای طراحی برای بخش اولیه به طول ۸۵ کیلومتر از آتامراد به امام نظر به پایان رسید. پس از یک دیدار بین رؤسای کرزی و بردی‌محمدوف در ترکمن باشی در تاریخ ۲۵ جنوری ۲۰۱۲، دفتر رئیس‌جمهور افغانستان گزارش داد که کارها به زودی شروع خواهد شد. رئیس‌جمهور افغانستان همراه با وزیر معادن افغانستان

در این دیدار حاضر بودند و اعلام کردند که کارهای طراحی و مطالعات کامل بخش آقینه - اندخوی نیز به پایان رسیده است. پس از یک دیدار در مارچ ۲۰۱۳ بین دو رئیس‌جمهور، افغانستان به طور رسمی تقاضا کرد که مقامات ترکمن برای انجام مطالعات برای ۳۸ کیلومتری از امام نظر به آقینه و اندخوی دعوت شوند. همچنان خط آهن سه جانبه یکی از پروژه های بزرگ زیربنایی منطقه بی میاشد، که در پنجمین کنفرانس همکاریهای منطقه بی اقتصادی در سال ۲۰۱۲ پیشنهاد شده بود. زمینه گسترش این خط به قرغزستان و چین نیز وجود دارد. یک تفاهم نامه میان ترکمنستان، افغانستان و تاجیکستان در یک دیدار سه جانبه بین سه رئیس‌جمهور در عشق‌آباد در تاریخ ۲۰ مارچ ۲۰۱۳ امضاء شد. این تفاهم

نامه اعلام کرد که طی یک ماه از تاریخ امضاء، سه کشور جلساتی با حضور کارشناسان وزارت‌ها و نهادهای سه کشور برگزار خواهند کرد تا مطالعات دقیقی برای راه آهن پیشنهادی TAT انجام دهند، همچنین پایه‌های سازمانی، حقوقی و مالی اجرای عملی پروژه را تأسیس کنند. ساخت این پروژه در اوایل جولای ۲۰۱۳ آغاز شد. پس از امضاء تفاهم نامه، سه رئیس‌جمهور در یک کنفرانس مطبوعاتی مشترک شرکت کردند که در آن پروژه را به عنوان یک امر حیاتی برای تقویت تجارت و توسعه اقتصادی کشور در اوایل ماه می ۲۰۱۳، وزارت امور خارجه ترکمنستان میزبان نمایندگان دولتی سه کشور در اولین

جلسه گروه کاری هماهنگ مشترک برای ساخت راه آهن TAT بود. نمایندگان ترکمن اعلام کردند که تقریباً تمام کارهای

طراحی برای بخش آتامراد - امامنظر به اتمام رسیده است. نمایندگان افغانستان نیز پیشنهاد دادند که متخصصان ترکمن در مطالعات امکان‌سنجی و ساخت بخش امامنظر - آقینه داخل افغانستان شرکت کنند. ساخت راه‌آهن که در تاریخ ۵ جون ۲۰۱۳ رسماً آغاز شد، توسط وزارت حمل و نقل راه‌آهن ترکمنستان انجام شد. ترکمنستان با درآمد قابل توجهی از منابع گاز طبیعی، بخشی از خط آهن در خاک خود و گسترش آینده به آقینه در افغانستان را تأمین مالی کرد. جریان ساخت رسماً توسط رئیس‌جمهور ترکمنستان قربان قلی بردی‌محمدوف، رئیس‌جمهور افغانستان حامد کرزی و رئیس‌جمهور تاجیکستان امامعلی رحمان با یک مراسم مفصل در آتامراد آغاز شد. با وجود شرایط آب و هوایی چالش برانگیز، درجنوری ۲۰۱۴ گزارش شد که منابع اضافی برای پروژه فراهم شده‌اند، و تاریخ کامل‌سازی پروژه از پایان سال ۲۰۱۶ به جون ۲۰۱۵ انتقال یافته است. سپس گزارش شد که تا تاریخ ۳۰ جون ۲۰۱۵، ۴۵ کیلومتر از خط راه‌آهن نصب شده است. در نوامبر ۲۰۱۵ گزارش شد که ساخت بخش ۸۵ کیلومتری آتامراد- امامنظر به جز دو پل و دو ایستگاه به اتمام رسیده است. همچنین، سه کیلومتر نهایی از امامنظر در ترکمنستان به آقینه در افغانستان هنوز به اتمام نرسیده بود. رئیس‌جمهور افغانستان کرزی گفت که خط راه‌آهن نقش مهمی در تقویت اقتصادهای منطقه دارد، اما پس از آن تا تحریر این سطور، درزمینه کدام خبری در رابطه به ادامه کار روی خط آهن سه جانبه ترکمنستان - افغانستان - تاجیکستان وجود ندارد.

راه‌آهن به آقینه به صورت رسمی در تاریخ ۲۸ نوامبر ۲۰۱۶ توسط رئیس‌جمهور ترکمنستان قربان قلی بردی‌محمدوف و رئیس‌جمهور افغانستان اشرف غنی انجام شد. نخستین قطار باری شامل ۴۶ واگون حاوی آرد، غلات، سمنت، کاربامید، شکر و گوگرد بود.

گیج یا عرض خط آهن افغانستان:

راه‌آهن آتامراد - امامنظر - اندخوی گیج عریض ۱۵۲۰ میلی‌متر است. این گیج به عنوان "گیج روسی" شناخته می‌شود و قبلاً با اندازه ۱۵۲۴ میلی‌متر (۵ فوت) تعریف می‌شد. این گیج در ترکمنستان و در سراسر سابق شوروی، مغولستان، فنلاند و در خط ازبکستان به مزارشریف استفاده می‌شود. راه‌آهن از ایران به ولایت هرات گیج ستندرد ۱۴۳۵ میلی‌متر (۴ فوت و ۸.۵ اینچ) دارد که در ایران، شرقمیان، اکثر اروپا (به جز مناطق ۱۵۲۰، اسپانیا، پرتغال و ایرلند) و چین استفاده می‌شود. این دو گیج ۱۵۲۰ و ۱۴۳۵ میلی‌متر با یکدیگر سازگار نیستند و شباهت زیادی دارند، بنابراین استفاده از ریل‌های ترکیبی با گیج مختلط در آینده قابل اجرا نمی‌باشد. با

این حال، این عدم تطابق تا زمانی که خطوط ساخته‌شده توسط ترکمنستان و ایران در کجایی افغانستان به هم برخوردند، به عنوان یک مشکل عملی محسوب نمی‌شود. ترافیک ریلی بین ترکمنستان و ایران نیازی به عبور از افغانستان ندارد. به گفته مسوولان بندر آقینه در هشت ماه اول ۱۴۰۱، بیش از یک میلیارد افغانی، عواید گردآوری کرده‌اند و طی سال گذشته عواید این بندر بیش از یک میلیارد افغانی بود و امسال دو برابر شده است.